

ANTANAS MACEINA

MINTYS, *apmąstymai*

Parengė
Mindaugas Bartninkas

Vilnius
Eugrimas
1998

I tomas

TAUTOS KULTŪROS IR BŪTIES PROBLEMOS

PEDAGOGINĖS UGDYMO PROBLEMOS	16
Tautinis auklėjimas	16
<i>Tėvynė ir tėviškė</i>	17
<i>Tautinis auklėjimas</i>	21
<i>Etninio tautos tipo tobulinimas</i>	25
<i>Tautiškos mąstysenos lavinimas</i>	27
<i>Estetinis lavinimas</i>	29
Patriotinis auklėjimas	34
<i>Tautinės praeities pažinimas</i>	39
Nacionalinis auklėjimas	42
<i>Nacionalizmas ir jo pasėkos</i>	44
<i>Liaudis ir šviesuomenė</i>	46
<i>Auklėjimas tautiniam pašaukimui</i>	47
Pedagogikos istorija	48
<i>Graikų ugdymas</i>	48
<i>Romėnų ugdymo pagrindai</i>	52
<i>Ugdytojas ir ugdytinis</i>	54
<i>Vitalinis pradas ugdyme</i>	59
<i>Ugdymas kaip kūryba</i>	60
<i>Tautinis auklėjimas mokykloje</i>	62
<i>Mokytojas ir jo asmenybė</i>	64
<i>Vilniaus krašto atitautinimo priemonės</i>	65
TAUTA IR KULTŪRA	69
Kultūros filosofijos supratimas	69
Kultūros filosofija ir pasaulėžiūra	73
Žmogiškosios kūrybos funkcijos	76
Kūrybos problema	78

Pirminės kultūros pagrindai	82
Totemistinė kultūra	87
KULTŪROS SINTEZĖ IR LIETUVIŠKOJI KULTŪRA	95
Lietuviškosios individualybės bruožai	100
Lietuvių tautos istorinis likimas	110
Lietuviškosios kultūros pagrindai ir gairės	122
Lietuviškosios kultūros receptyvumas	127
Krikščioniškasis turinys ir lietuviškoji forma	134
SOCIALINĖS BŪTIES PROBLEMATIKA	138
Socialinis teisingumas	138
Kapitalizmo charakteristika	142
<i>Kapitalizmas, jo dvasios esmė, žymės, tipai</i>	142
Darbo vieta socialinėje santvarkoje	156
Kūrybinis darbo pobūdis	157
Kūrybinio momento atgaivinimas	162
Nuosavybės principas	168
Žmogiškojo pragyvenimo idėja	174
Perteklius ir jo atidavimas	178
Caritas idėjos persvara katalikų veikime	180
BURŽUAZIJOS ŽLUGIMAS	182
Trys dvasios	182
1. <i>Dvasių persiskyrimas dabartyje</i>	182
2. <i>Trijų dvasių charakteristika</i>	183
3. <i>Trijų dvasių istorinis išsivystymas</i>	185
4. <i>Trijų dvasių susitikimas dabartyje</i>	187
5. <i>Trijų dvasių perspektyvos</i>	189
BURŽUAZINĖS DVASIOS PSICHOLOGIJA	193
I. Buržuazinės dvasios žymės	193
1. <i>Išgyvenimas šioje tikrovėje</i>	193
2. <i>Paviršutiniška dvasios rintis</i>	193
3. <i>Išviršinis prigimties vieningumas</i>	197
4. <i>Nekūrybiškumas</i>	198
II. Buržuazinės dvasios tipai	200
1. <i>Hedonistinis buržujus</i>	201
2. <i>Utilitaristinis buržujus</i>	204

III. Buržuazinės dvasios priešgynybės	208
1. Bolševizmas	208
BURŽUAZIJOŠ APRAIŠKOS GYVENIME	211
I. Klerikalizmas religijoje	211
1. Klerikalizmo esmė	211
2. Klerikalizmas tikėjimo srityje	212
3. Klerikalizmas religinės bendruomenės srityje	213
II. Moralizmas doroje	214
Moralizmas šeimos gyvenime	214
III. Realizmas mene	216
Realizmas kaip buržuazinė apraiška	216
Simbolizmas kaip realizmo priešgynybė	217
IV. Pozityvizmas žiniijoje	218
Pozityvizmas kaip teorinis buržuaziškumas	218
Pabaiga	220
<i>De Novissimis</i>	220
<i>Asmuo ir masė</i>	220

II tomas

ŽMOGIŠKOSIOS EGZISTENCIJOS PASLAPTYS

DIDYSIS INKVIZITORIUS	227
Legendos prasmė	232
Metafizinė legendos prasmė	233
Priešingybės žmogaus prigimtyje	236
Laisvės ir laimės priešgynybė	239
Legendos problematika	246
<i>Duonos problema</i>	246
<i>Sąžinės problema</i>	247
<i>Vienybės problema</i>	249
JOBO DRAMA	256
Jobo knyga	256
Egzistencinis mąstymas	257
<i>Nemąstanti kasdienybė</i>	257

<i>Mąstymo kilimas iš kančios</i>	261
<i>Klausimas kaip mąstymo riba</i>	264
<i>Transcendencijos atsakymas</i>	265
Egzistencijos analizė	266
<i>Egzistencinė nuotaika</i>	266
<i>Egzistencija kaip pašaukimas</i>	272
<i>Egzistencijos praeinamumas</i>	279
<i>Egzistencijos pabaiga</i>	287
 SAULĖS GIESMĖ	 294
Gamtos pergyvenimas	294
<i>Santykiai su kūnu</i>	294
Turtas — žmogaus būties priešingybė	297
Gyvenimas bendruomenėje	299
Tarnyba ligoniams	303
Moters pergyvenimas	304
Džiaugsmas	308
Kančia ir mirtis	309
 DIDŽIOJI PADĖJĖJA	 312
Niekšybės paslaptis	313
<i>Antikristinės dvasios ženklai</i>	313
<i>Paleistuvinė antikristo esmė</i>	318
<i>Savimeilė — antikristinės dvasios ženklas</i>	321
<i>Antikristinės dvasios karalystė</i>	324
 DIEVO AVINĖLIS	 331
Pratartis	331
Nusižeminusis Kristus	331
Tarno pavidalas Kristuje	332
Meilė Kristui	333
Bažnyčia ir pasaulis	335
<i>Bažnyčios tautėjimas</i>	339
<i>Dievo vieta pasaulyje</i>	342
 FILOSOFIJOS KILMĖ IR PRASMĖ	 344
Filosofija kaip problema	344
<i>Filosofijos abejotinumai</i>	345
<i>Filosofijos teorijos abejotinumai</i>	345

Filosofijos abejotinumą pergalė	349
Nusigrįžimas nuo filosofijos	349
Atsigrįžimas į filosofiją	351
Filosofijos kilmė	355
Filosofijos kilmės sudėtingumas	355
Filosofijos kilimas iš nuostabos	357
Filosofijos kilimas iš abejonės	359
Filosofijos kilimas iš kančios	363
Marksizmas kaip kančios filosofija	365
Pirmoji metafizinė įžvalga	368
Filosofijos esmė	370
Filosofijos ir mokslo skirtybės	373
Filosofija kaip interpretacija	378
Antroji metafizinė įžvalga	384
Filosofijos prasmė	389
Būtis ir būtybė	389
Būtis ir Dievas	395
Kritinis žvilgis atgalios	400
Filosofija ir lietuvių kalba	404
Kalba ir mąstymas	404
Asmuo ir istorija	412
Klausimo svarba	412
Istorinė sąmonė ir tautinė tapatybė	414
Asmuo ir laikas	415
Asmens buvimas istorijoje	420
Gimtoji kalba	425
Istorinė sąmonė	427
Asmens buvimas svetur	428
Santykis su svetimą istoriją	430
Tremties sąmonė	433
Žmogaus istoriškumo prasmė ir vertė	435
Išsilaisvinimo teologija	439